

גיליון 473 | תשרי התשע"ח | אוקטובר 2017

המטה הישראלי דגם מטה ייחודי

תהליכים מבצעיים הצפויים להשתנות עם עליית היכולות שמציעה הרשתיות, וההנחה שגם הפו"ש ישתנה בסופו של דבר, מחייבים להקדיש מחשבה לתפישה ולארגון מתאימים למטה הישראלי

**חלק
שלישי**

בגיליון:

- שש חטיבות או שני מיליון בני אדם?
- מנהיגות זיקה דו-קוטבית • מבצעים מוגבלים
- תמורות בתפישת כוח-האדם בתר"ש "גדעון"
- בין ייצוב המערכת לערעור הפרט
- "איפה (תר"ש) גדעון פוגש אותי?"
- תשתית משנה תרבות - האתגר האסטרטגי
- "הצד השני של המדבר"
- ועוד מאמרים ומדורים

התקטיקה לאסטרטגיה ברגיעה

האסטרטגיה, במובנה המודרני, קשורה בקיום שיקולים רחבים יותר משיקולי קרב ומלחמה. היא משקפת מצב צבאי, כלכלי ומדיני. בעוד שקלאוזביץ ייחד את האסטרטגיה לפעילות המצביא במלחמה, כלומר, להחלטותיו המבצעיות ("שימוש בקרב כבאמצעי להשגת מטרת המלחמה"), הרי כיום התרחבה האסטרטגיה והיא כוללת את כל הכרוך בהכנת המדינה והצבא למלחמה.

לעומת המושג אסטרטגיה ששינה פניו, רמת התקטיקה והרמה המערכתית נותרו כשהיו. הן נותרו קשורות לשדה הקרב ולמבצעים האופרטיביים בו, ולא חשובים היקפם. בעת הזאת אנו מוצאים באורח שכיח יותר קשר והשפעה הדוקים מבעבר, בין פעולות טקטיות לבין הרמה האסטרטגית.

יש הרואים באמצעי תקשורת צבאיים חדשניים, ובעיקר תקשורת ההמונים, ללא גבולות ואפשרויות ריסון, את עיקר הסיבות להתחזקות הקשר הזה. כל פעולה טקטית, אף הקטנה ביותר, יכולה להעצים או לפגוע קשות במטרות האסטרטגיות של מדינה.

הכרת ההיסטוריה הצבאית מלמדת שגם בעבר היה הקשר הזה לעיתים ישיר וחזק, ואולם כאמור, כיום הוויה כזאת אינטנסיבית יותר ועוצמתית ככל שקורות המהלך הטקטי בוצע בעת רגיעה, ולכן לכל פעולה טקטית יש פוטנציאל להיות בעלת משמעות רבה והשפעה קרדינלית על האסטרטגיה. היא יכולה לחזקה או לפגוע בה.

אפי מלצר
המפקד והעורך הראשי

גיליון 473 | תשרי התשע"ח | אוקטובר 2017
<http://maarachot.idf.il>

המפקד והעורך הראשי: אפי מלצר

העורך: אפי מלצר

עורך המשנה: עדי לרנר

חברת מערכת: אביטל רנב-שושני

רכזת המערכת: דנינה אברגיל

עיצוב ועריכה גרפית: סטודיו זאב אלדר

ISSN 0464-2147

טלפון: 03-7607585 פקס: 03-6282913

דוא"ל המערכת: maarachot@gmail.com

כתובת למכתבים: ד"צ 02624 צה"ל

דמי מנוי לשנה: 60 ש"ח (כולל מע"מ)

מחלקת המנויים:

טלפון: 03-7607585

דוא"ל: maarachot@gmail.com

הודפס בדפוס הכהנים

באמצעות משרד הביטחון / מנה"ר

הדעות והתפישות המובעות במאמרים מבטאות את דעתם האישית של הכותבים.

תגובות למאמרים יפורסמו בגיליון העוקב בלבד.

בשער: שר הביטחון אריאל שרון, הרמטכ"ל רפאל איתן וסגן מפקד הגיס אהוד ברק, בחפ"ק בבירות - מלחמת לבנון הראשונה (המטה הישראלי עמ' 12)

46 | "איפה תר"ש גדעון תופס אותי?"

אנשים בסימן אתגרי המנהיגות של התר"ש

אע"צ שרית טובי, רמ"ד מחקר ותורה

אע"צ שרית אלפיה דימנט, מפקדת בית הספר לפיתוח מנהיגות צבאית

השאלה שבכותרת זוכה פעמים רבות לתגובה צינית בקרב מפקדים, אולם היא משקפת את הצורך של הארגון להבין במדויק את רצונותיהם של האנשים ולהתחשב בהם. זאת כחלק מההתמודדות הארגונית והפיקודית עם התהליכים הכרוכים בתר"ש גדעון

52 | תשתית משנה תרבות - האתגר האסטרטגי

אל"ם ענת טוקר אלפרט, רמ"ח ת"פ (תשתיות ופריסה) באג"ת

תר"ש "גדעון" הובילה להבשלת ההבנה שלצה"ל יש הזדמנות לתהליך אבולוציוני בעולם התשתיות והבנייה, המשלב תפישה מבצעית, מדיניות, תהליכים ותכנון. צה"ל נדרש להתאמה מאוזנת של התשתיות לצורכי משרתיו

56 | קצינים לוחמים

בתחילת שירות הקבע ערב המלחמה

לעומת התוכנית הרב-שנתית "גדעון"

ד"ר מוטי ספראי, ראש היחידה למדידה ולהערכה במכללת הרצוג

ד"ר עוזי בן-שלום, ראש החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

באוניברסיטת אריאל

מה משמעותן של תקופה "הרואית" של מלחמות קיומיות לעומת תקופה "פוסט-הרואית" של מלחמות, אשר אינן בגדר איום קיומי, על הלכי רוח ועל תפישות בציבור בנוגע לשירות צבאי מטעמים אידיאולוגיים

61 | "הצד השני של המדבר"

מלחמת ששת הימים מנקודת המבט של החייל המצרי

רס"ן (מיל) קובי סגל, עורך דין והיסטוריון צבאי

מלחמת ששת הימים שאליה הידרדר האזור לא הוכנה על-ידי הצבא המצרי בצורה מסודרת, ואף התוכנית החלקית שנערך לפיה נהפכה עד מהרה לתוהו ובוהו. התוצאה הייתה בסופו של דבר "איש הישר בעיניו יעשה"

גלגולו של קרב "המכבש החטיבתי"

רס"ן גל כרמי, מפקד פלגה ג' בגדוד 101

יזמות המפקדים בשטח במהלך מלחמת ששת הימים הן אלה שהכתיבו על-פירוב את קצב הקרב. לעיתים נבו היזמות האלה מחיר כבד מכוחותינו, כפי שקרה לפני קרב "המכבש החטיבתי" בכיר גפנה

מבט אישי

איך הפסיכולוגיה תחולל מהפכה במלחמה?

רס"ן א' פסיכולוג, רמ"ד פיתוח הדרכה

במפקדת כוחות האוויר המיוחדים

בקרב הקוראים הבקיאיים באופן ההפעלה של המערכים הפסיכולוגיים כיום מתחזקת ההבנה כי יש צורך בראייה שלמה והוליסטית יותר של תחום מדעי ההתנהגות בכלל, ושל הפסיכולוגיה הצבאית בפרט

סיקור ספרים

חיל הים

חלק שני

ד"ר אשר שפריר, בלשן, עורך ומתרגם. מתמחה בלשון העברית ובסוציולוגיה של הלשון. חיבר את מדרין העריכה "ניסוח בעברית"

לשון מלחמה

4 | שש חטיבות או שני מיליון בני אדם?

כיצד שינה מבצע "צוק איתן" את דרך ההתבוננות של

ישראל על רצועת עזה

אלוף יואב (פולי) מרדכי, מתפ"ש (מתאם פעולות הממשלה בשטחים)

אל"ם מיכאל מילשטיין, היועץ לעניינים פלסטיניים במתפ"ש

עד שיתאפשר תנאים פנימיים או חיצוניים לשינוי יסודי בפניה של רצועת עזה, על ישראל להמשיך להתמקד במקביל בשימור מרקם החיים של תושבי האזור לצד מניעת ההתעצמות הצבאית של חמאס

12 | המטה הישראלי

דגם מטה ייחודי

סא"ל אורן האס, רע"ן פיתוח האימונים במחלקת ההדרכה בזרוע היבשה

תהליכים מבצעיים הצפויים להשתנות עם עליית היכולות שמציעה הרשתיות, וההנחה שגם הפ"ש ישתנה בסופו של דבר, מחייבים להקדיש מחשבה לתפישה ולארגון מתאימים למטה הישראלי

19 | מנהיגות זיקה דו-קוטבית

לראות אדם מלא מבצע למשאב אנושי

סא"ל (מיל) רן נופר, ק"אג"ם ב, אוגדת עזה, דוקטורנט בנושא פיתוח מנהיגות

פיתוח מנהיגות זיקה דו-קוטבית, הרואה אדם מלא כבסיס ליישום מנהיגות מעצבת ומנהיגות על, יצמצם את פער היישום המנהיגותי, ולהיות הבשורה בתחילת השינוי לתרבות שיח זיקה

26 | מבצעים מוגבלים

הקשר בין דרישות הדג המדיני ובין הישגי הדג הצבאי

סא"ל מתניה צחי, ראש ענף ההדרכה והתרגילים במטכ"ל

הצעה לגישה שונה מהגישה המקובלת בצה"ל לתיאור הקשר בין החשיבה וקבלת ההחלטות בדג המדיני ובין האופן שבו הדג הצבאי המקצועי מתכנן ומבצע מבצעים צבאיים, בעיקר בהקשר המבצעים המוגבלים

32 | חלק שלישי - פתיח

תא"ל מירב קירשנר, ראש מטה אנף כוח האדם

34 | תמורות בתפישת כוח-האדם בתר"ש

"גדעון" מגמות ויעדים

אלוף מוטי אלמוז, ראש אנף כוח האדם

הצורך בהתאמה בין המעטפת המוענקת לציבור המשרתים לבין צורכי הצבא היה קיים במשך כל השנים. יש לוודא כי כלל משרתי הצבא מבינים ופועלים ברוח ערכי ההקצבה, הנתינה, השליחות והניצחון וממשיכים לפעול על-פי רוח צה"ל

39 | בין ייצוב המערכת לערעור הפרט

מנקודת המבט של משרתי הקבע

אל"ם רוני טמיר, ראש ממד"ה בשנים 2012-2017

התוכנית הרב-שנתית "גדעון" נתפשת כהצלחה בשל היכולת שלה לספק תוכנית בת מימוש, ובשל העובדה שהוכיחה שהצבא יכול להשתנות. יחד עם זאת קיים פער בין יציבות התוכנית כולה לבין צמצום הביטחון התעסוקתי של המשרתים, שמכרסם באמון המשרתים במערכת